

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Tomus Vigessimus-Primus. Ego quæ vidi apud Patrem meum, loquor; &
vos, quod vidistis apud patrem vestrum, facitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79869](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79869)

Gen. 17. 4. dixerat: Vos igitur facite, quae audivistis à patre: hi vero abjectius patrem gentium, patrem suum fatentur dicentes: Pater noster Abraham est. Quod si quis eos defendens, tanquam qui bene responderint, dicet, Jesu dicente: Facite quae audivistis à patre, & voculam, patris, referente ad Deum, eos dicere, Pater noster Abraham est, ceu modestos, & nolentes sibi tribuere, quod filii Dei essent, perspicuum est hoc etiam à Servatore corrigi, ceu falso dictum his verbis: Si filii Abraham estis, facite opera Abraham. Neque vero absurde prae hęc B quærat etiam aliquis, quomodo Servator, qui eis ne filiis quidem esse Abraham concedebat, dicere posset: Vos igitur quae audivistis à patre, facite: relata voce, patris, ad Deum: nam qui Abraham filius non est, qualicumque modo virtutem posterorum Abraham imitando, is vituperabilis perinde atque hi ad quos est sermo, multo magis non erit filius Dei. Proinde vide a etiam ad hoc dicere possumus (quoniam non dictum fuit: Facite igitur etiam vos, quae audivistis à patre vestro, vel à patre nostro, sed à patre) quod licet aliquis sit pater, non continuo tamen pater etiam sit eorum qui non sunt filii Abraham, nec formati à semine Abraham in filiis Abraham: vel hæc verba indefinite dicta quae audivistis à patre, sumi possunt pro eo quod est, à Patre meo, ut declarant illa verba: Quae ego vidi, apud Patrem loquor: quae idem valent, ac si dicas, apud Patrem meum. Verum enimvero edocemur etiam in sequentibus quorumnam Deus sit pater, per hæc, quae loquitur Servator: Si Deus pater vester esset, diligeretis utique me. Ac profecto liquet, qui filium quarant interficere, illum non diligere, & non diligentes eum, filios Dei non esse: unde perspicuum efficitur, hæc verba: Facite quae audivistis à patre, non minus valere, ac si dictum fuisset, à patre vestro. Dicit illis Iesus: Si filii Abraham estis, facite opera Abraham. Respondeant, qui ex his quae gessit Abraham, elegerunt unum quoddam opus, nempe: Credidit Abraham Deo, & imputatum est illi ad justitiam, & hoc existimant esse, ad quod referantur hæc verba: Facite opera Abraham, ut etiam concedatur illis fidem esse opus, quod minime concederent, qui auctoritatem illam admittunt: Fides sine operibus mortua est, neque hi qui intelligunt melius esse justificari ex fide, quàm ex operibus legis, & dicant quare non dictum sit singulariter: Si filii Abraham

Ioh. 8. 42.

Ioh. 8. 39.

Rom. 4. 3.

Iac. 2. 20.

σκε τ' . και υμεις ου α ηκασατε πατρα τει πατρει ποιειτε . οι δε ταπεινοτερον τον ε εδωκε παρομολογησαν εαυτων πατερα , λεγοντες . ο πατηρ ημων αβρααμ εστι . βοηθων δ' αυ τις αυτοις , ως καλωσ δοκουνε αμφοισ , φησιν οτι ας μεταλοι , και μη διδοντες εαυτοις ειναι υιοι θεου , τε ησθη λεγοντ' . α ηκασατε πατρα τε πατρει , ποιειτε , και αναφερουτ' . οτι τον θεον φασιν . ο πατηρ ημων αβρααμ εστι , δηλον δε οτι και ετο ουδυνη ο σωτηρ , ως ψευδωσ ερημωρον δια ε . ει τενα τε αβρααμ εσε , τα εργα τε αβρααμ ποιειτε . οσα α τοπωσ δε η σωτηρ ταυτα (ητησμη πισ δη οτι πωσ κτ') τον σωτηρα εστι μη συγκαταλημενον ειναι αυτεις τενα τε αβρααμ τε λεγην αυτοισ . και υμεις ου α ηκασατε πατρα τε πατρει , ποιειτε , αναφερουμ τε , πατρα τε αβρααμ αυ εν τω μη τον αβρααμ , λεκτοσ , ως ετοι πρωσ εσ ο λογι' , πολλω μαλλον οσα εστι τεκνον τε θεου . οσα ζει η πρωσ τετο διωαμεθα λεγην , οτι οσα ερηται , και υμεις ου α ηκασατε πατρα τε πατρει ημω , η , πατρα τε πατρει ημων , αλλα πατρα ε πατρει , οσκι και η πατηρ ε πδωτωσ και τω μη τεκνων τε αβρααμ εστι πατηρ , και μη μεμορφωμωρον δυο σωτηρωσ αβρααμ οτι τα τενα τε αβρααμ . η αδορως ερημωρον τ' . α ηκασατε πατρα ε πατρει , δωατα λαμβανεισ αυη τε . δυο ε πατρει μω , και ε εσα σαφεισ κη τε . α εγω εωρακα πατρα τω πατρει , λαλω , ισον διωαμωρον τω πατρει τω πατρει μω . και εν τοισ εθησ διωαμωσ τα πινων εσιν ο θεωσ πατηρ δη ων και αυτα λεγη ο σωτηρ . ει ο θεωσ πατηρ ημων αυ , ηγαπατε αυ εμε . σαφεισ ε οτι οι (ητηντες δοκουνεαι του ησθησ οσα ηγαπων αυτων . μη αγαπωντες ε αυτων οσα αυ εχηματιζον οι υιοι τε θεου . ως ε δηλον οτι τ' . και υμεις ου α ηκασατε πατρα ε πατρει , ποιειτε , οσα ισον διωατα τω πατρει τε πατρεισ υμων . λεγει αυτοισ ο ησθησ , ει τενα ε αβρααμ εσε , τα εργα τε αβρααμ ποιειτε . οι εν τη απλεξαμωροι τω τε αβρααμ εσησ . λογισθη αυτω εισ δικαιοσυνησ . ετο νομιζοντες ειναι εφ' ο εινα φερεται τ' . τα εργα τε αβρααμ ποιειτε , ινα και συχωρηθη αυτοισ οτι εργον εσιν η πιστις , ε συχωρηθεν αυ τωσ τωσ δεχομωρον τ' . πιστις χωρεισ εργων κηρα εσιν , εδωσ τ' ακυροντων οπι διαφεισ τ' διωαεισ εν πιστεισ , ηπεσ ε εργων νομισ δοκουνεαι οσαν δια η οσα ερηται . ει τενα τε αβρααμ

Val. Rom.

em.

εσς

ἔσε, τὸ ἔργον τῶν ἀβραάμ ποιείτε, ἐνικῶς, ἀλλὰ
 πληθυντικῶς, τὰ ἔργα τῶν ἀβραάμ ποιείτε, ἴ-
 σον, ὡς ὁ μαρτυροῦν τῶν πάντων τὰ ἔργα
 τῶν ἀβραάμ ποιείτε. εἰ ἴσοι εἰσὶ τὰ πάντα
 τὰ ἔργα τῶν ἀβραάμ ποιείτε, καὶ μὴτε σωμα-
 τικῶς παιδικῆ δὲ ἀποσεισθῆναι τὸν ἔχοντα γα-
 μετῶν, μὴτε μὴ τὴν τελειότην τῆς γεγαμη-
 μῆτος ἐν γένεσιν ἄλλω γυναικί λαβῆναι, τὸν κτ'
 τῶν σωτῆρων ὑφ' ἡγήσιν θέλοντα τέκνον διδοῦν γ-
 θηναι τῶν ἀβραάμ, ἐν τῶν ποιῶν τὰ ἔργα ἑ-
 ἀβραάμ. σαφῶς ἢ ἐν τῷ δὲν μαρτυροῦν, ὅτι
 δὲ πάντων κτ' τὸν ἀβραάμ ἀλληγοῦντα
 ἰσοῦσαν ἕκαστον πνευματικῶν ποιῶν τῆν τε-
 περγαμῶν ἑαυτῶν, ἀλλ' ἄλλω δὲν τῶν ἐξ-
 ἔλθε ἐν τῆς γῆς σε, καὶ ἐν τῆς συγγένειας σε,
 καὶ ἐν τῶν οἰκτερῶν πατρὸς σε, εἰς τὴν γῆν ἡ
 σοι δέξω, εἰρημῶς ἔμονον τῶν ἀβραάμ, ἀλλὰ
 καὶ παντὶ τῶν ἐσομῶν τέκνων ἀπὸ. ἐστὶ γὰρ πε-
 ρεῖα ἡμῶν γῆ, καὶ ἡ πατρὸς θεῶν χρηματισμῶ
 οὐκ ἀγαθὴ συγγένεια, καὶ ὁ πατρὸς θεῶν φάσαντες
 εἰς ἡμᾶς λόγους θεῶν * τῶν πατρὸς ἡμῶν, δι' ἃ π-
 να ἀπαντα κτ' λόγον θεῶν δέσφ' ἡμᾶς ἐπεξελ-
 θεῖν, εἴπε ἀκούων τῶν σωτῆρων λέγοντ'. εἰ
 τέκνα τῶν ἀβραάμ ἔσε, τὰ ἔργα τῶν ἀβραάμ
 ποιείτε. ἔτι γὰρ φάσαντες, ὡς καταλιπόντες
 τὴν ἡμετέραν γῆν, ἐφ' ἡμῶν δέξω ἡμῶν γῆν ὁ
 θεὸς τὴν ἀληθῆς ἀγαθῶν, καὶ ὄντως πολλῶν,
 ἡ δὲ πνευμῶν τῶν θεῶν πρὸς διδοῦν τοῖς ποιῶσα-
 σι τῶν πατρὸς ταγαμένον ἐν τῶν. ἐξελθε ἐκ τῆς
 σε. ὡς καταλιπόντες συγγένειαν ἑκατέρω
 εἰς ἑαυτῶν ἐσόμεθα μέγα, καὶ μᾶλλον ἢ κτ' αὐ-
 θρώπες. καὶ ὡς καταφρονησαντες οἴκη πατρὸς
 οὐκ ἐπαυετῶν, διλογηθῶμεθα, μεγαλιω-
 μῶν τῶν ὀνοματῶν ἡμῶν, γινόμενοι διλογητοὶ
 ὅτι τὸς ὄν, ὡς τῶν μὲν διλογητῶν ἡμᾶς δι-
 λογησῶν ἑαυτῶν, τῶν δὲ καταρωμῶν ἑαυτῶν
 καταραν ἑσόμεθ, πᾶσαν τῆς γῆς φυλὴν ἐν ἡμῶν
 διλογησῶν. ὅτε καὶ αὐτῶν ἡμῶν εἴποι αὐτῶν ὁ λόγος.
 ἐπορεύθη, ὡς εἴρηται αὐτῶν ἀβραάμ, καὶ ἐπο-
 ρεύθη ἀβραάμ, καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῶν κύριος.
 οἱ μαρτυροῦν ὅτι ἐν τῶν δόξα, καὶ ὅτι πρὸς ὁ λόγος
 ἐνεταῖ ἡμῶν, ἐσόμεθον ἡμῶν. καὶ ὡς ἔμετ
 αὐτῶν λόγος, καὶ ἐπαυετῶν εἰς γῆν χανααν
 διδοῦσμεν τὴν γῆν ἕως τῶν τόπων συχημ,
 ἔτι τῆ ἀναβάσει τῆς διανοίας ἀποκόπιον-
 τες, ἕως ἐλθῶμεν εἰς τὴν δρυὸν τὴν ὑψη-
 λῶν, καὶ ὀφθήσεται ἡμῶν κύριος ὁ θεὸς ὁ ὀφ-
 θεῖς τῶν ἀβραάμ, καὶ ἐπαυετῶν αὐτῶν τὴν
 ὑψηλῶν δρυὸν, γῆν δὲ νηπὶ τῆς ἡ-
 γῆς ἡμῶν ἀπὸ μαρτυροῦν. τῶν δὲ νοσησάντος ἐστὶ τῶν.

A *estis, opus facite Abrahæ, sed numero plu-
 rium, Facite opera Abrahæ: quod meo
 iudicio perinde valet, ac si dictum fuis-
 set: Omnia opera Abrahæ facite. Sin vero
 idem est ac si diceremus: Omnia ope-
 ra Abrahæ facite, & neque corporaliter
 adherere ancillæ debet is qui uxorem
 habet; neque defunctæ conjugii aliam
 in senectute conjugem superinducere,
 juxta Servatoris interpretationem, vol-
 lentis eum declarari Abrahæ filium,
 qui Abrahæ opera fecerit, palam hinc
 discimus necesse nobis esse, ut allegori-
 ce intelligentes omnem Abrahæ histo-
 riam, singula quæ ipse corporaliter fe-
 cit, spiritualiter à nobis fiant: incipien-
 tes ab eo dicto: Egre dere de terratua, &
 de cognatione tua, & de domo patris tui, &
 veni in terram, quam monstravero tibi:*
 id quod sane dictum est non solum Abra-
 hæ, verum etiam cuicumque, qui ipse
 filius sit futurus: est enim quedam uni-
 uscujusque nostrum terra, atque qua-
 dam ante divinum responsum non bo-
 na cognatio; & postremo quedam do-
 mus patris nostri, antequam perveniat
 sermo Dei ad nos: quæ omnia nobis
 propter sermonem Dei damanda
 sunt, & omittenda, si Servatorem au-
 dimus dicentem: *Si filius esis Abrahæ, o-
 pera facite Abrahæ:* sic enim perveni-
 mus quia reliquerimus terram nostram
 ad eam terram, quam nobis ostendet
 Dominus; nempe ad terram vete bo-
 nam, vereque multam, quam à Domi-
 no Deo dari par est his, qui quod jubet
 in illo dicto: *Egre dere de terra tua,* per-
 egerint. Quin etiam tanquam qui reli-
 querimus cognationem non bonam,
 erimus in gentem magnam, eamque
 majorem quam hominum: tanquam
 que qui despexerimus domum patris
 nostri illaudabilem, benedicemur, mag-
 nificatio nomine nostro, & ad tantam
 benedictionem pervenientes, ut vel
 nobis quoque benedicentes à Domino
 benedicantur, nobisque maledicentes,
 diris devoveantur, atque etiam omnes
 familiæ terræ in nobis benedicantur:
 quando etiam nobis sermo ille dicetur:
Egressus est Abraham, quemadmodum lo-
quutus ei fuerat Dominus. Existimo
 autem futurum, ut in principio, & ali-
 quandiu Loth nos sequatur, cujus nota
 illud fuit: *Ambulavit cum eo Loth, &*
redeuntes in Chanaan petransibimus
regionem, usque ad locum Sichem: sic
ascensione cogitationis proficientes,
donec perveniamus ad quercum alt-
tam. Videbitur etiam nobis Do-
minus Deus, qui visus est Abrahæ,
ac promittet circa quercum altam se-
mini intelligibili animæ nostræ dare
terram. Porro ad eum qui hæc verba
 con-

Gen. 12. 1.

Gen. 12. 4.

Gen. 12. 4.

confideraverit: *Facite opera Abrahæ*, per-
 tinet quoque aram adificare Domino;
 Domino, inquam, qui nobis quoque
 apparet, ubi est quercus alta; postea que
 recedere à loco alta quercus, quasi ad
 montem, & à monte ad orientem Bethel
 (quod si interpreteris, est, Domus
 Dei) ubi figet tentorium suum: Bethel
 quidem tanquam ad mare, Angæ vero
 tanquam ad orientem: si interpreteris
 enim Angæ, sonat, Festivitates, atque
 is profecto ceu proficiens post hæc rur-
 sum Domino adificabit aram; jam eti-
 am invocare valens in nomine Domini,
 per ordinemque indefolvens, qui futu-
 rus est filius Abrahæ, factus aliquo mo-
 do ducendi exercitus peritior, intelli-
 gensque ad quod bella seipsum præpara-
 rare oporteat, castrametabitur in soli-
 tudine; postea cum famem ortam in
 terra sentiet, in Ægyptum descendet,
 illic habitaturus, ne adversum quoque
 se prævaleat famas, quæ super terram
 prævaluerit; descendetque in Ægyptum
 cum conjugæ sua eleganti forma,
 pactis quibusdam cum ipsa constitutis,
 quo se mansuete Ægypti illius causa
 utantur, sintque illi in Ægypto oves, &
 vituli, & afini, & servi, & ancillæ, &
 muli, & camel, de quibus singuli, ali-
 cujus sapientis, & qui profunda Scri-
 pturæ docte penetrare possit, officium
 erit dicere: & certe generatim omnem
 Abrahæ historiam explorantes, & qua-
 cunque de ipso sunt scripta, quæ unum
 dicunt, & aliud innunt, spirituales spi-
 ritualiter omnia facere conabimur. Vi-
 de vero an non aperte ex his quæ in hoc
 loco indagavimus, constet sapientis cu-
 jusdam esse, & omni virtute ornati, fie-
 ri Abrahæ filius. Quid enim opus est
 dicere, quanta opus sit sapientia, ut A-
 brahæ opera consideremus? quanta-
 que opus sit potentia, ut ea faciamus?
 Sed quali sapientia, qualique potentia
 egemus, nisi Christi, qui est Dei poten-
 tia, & Dei sapientia? Cum ergo scri-
 ptum sit: *Si filii Abrahæ estis, opera A-*
brahæ facite, consequenter huic dixeris:
 si filii Isaac estis, facite opera Isaac: si
 militetque de Jacob, & de singulis san-
 ctis patribus. Contra singuli peccan-
 tes generatim quidem filii sunt Diabo-
 li, quoniam *Qui facit peccatum, ex Dia-*
bolo natus est; private vero vel Cain,
 vel Cham, vel Pharaonis, vel Nabucho-
 donosor, vel alicujus impiorum. Con-
 sequenter etiam his dices unumquemque
 ex hac vita migrantem proficisci ad suos

ἔργα Ἐὰν ἀβραὰμ ποιεῖτε, καὶ τὸ οἰκοδομῆσαι
 θυσαστήριον κυρίου, τὰ ὅτι ἐν ὑψηλῇ θύρῃ ἐπι-
 φανομήρω καὶ ἡμῖν, καὶ μὴ ταῦτα ἀποστῆναι ἀπὸ
 τῆς τόπῃ τῆς ὑψηλῆς θύρας ὡς ἐπὶ τὸ ἔργον, καὶ
 τῆς ὄψεως καὶ τὰς ἀνάτολάς τῆς βασιλῆος, ὁ ἐπι-
 νούεται οἶκος θεῶν, ἐνθα σήσθη ἰαυστὴν πλωπύλω,
 τῆς μὲν βασιλῆος ὡς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τῆς δὲ
 ἀγῆι ὡς ἐπὶ κατὰ δὴ ἀνάτολάς. ἐπινοῦεται δὲ
 ἀγῆ, ἔορ. καὶ ὡς ἀποκόπῃν γε ὁ τοῖστῃ μὴ
 ταῦτα δὴ ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆσαι τὸ κυρίου θυσα-
 στήριον ἢ δὴ καὶ ἐπινοῦσαι δὴν ἀπὸ τῆς οἰ-
 νόμαπ τῆς κυρίου, καὶ ἐξῆς ἀπείρων κακείθεν, ὁ
 ἐσομῆρ τῆς ἀβραὰμ, ἡμῶν πῶς
 σεραπικώτερον, καὶ σιωπῆς πῶς ὅσας πολ-
 μῆς αὐτὸν ἀδρασκιδασαδὸς δὲ, σεραπιδεδύ-
 σει ἐν τῇ ἐρήμῳ, μὴ ταῦτα πῆσαι λιμὲν λή-
 ψῃ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔς τῆς αἰγύπτου κατα-
 ἔσεται παροικήσαι ἐκεῖ, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς κα-
 πσῆσαι ὁ λιμὸς ὁ οἰκοδομῆσαι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
 καταἔσεται εἰς αἰγύπτου μὴ τῆς ἀποστῆσαι
 ἰαυστὴν γυναικός, σιωπῆς πῶς πῆσαι μὴ
 πῶς αὐτῷ * ἵνα, ἰαυστὴν δὲ αὐτῷ αἰγύ-
 πῃσι χεῖρονται, καὶ ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ αὐτῷ
 πῶς ἀτά, καὶ μὴ οἶ, καὶ πῶς ἐς τὴν πα-
 δικαί, καὶ ἡμῶν, καὶ καμῆλοι. καὶ ἂν ἐπι-
 τῆρον σοφῆς πῶς, ἔς τῆς ἀνάτολάς τῆς γραφῆς
 ἰαυστὴν ἀμῶν φθάνειν διωμῆσαι ἐργὸν δὴ ἐπὶ
 λέγειν. ἔς ἀπαξ ἀπὸ γῆς πῶς τῶν
 ἀβραὰμ ἰσοῦσαι βασιλῆος, ἔς ὅλα τὰ καὶ
 αὐτὸς γεγραμμένα, ἀπὸ ἐπὶ ἀληθοῦς ἔργου,
 ὡς πνευματικοὶ πνευματικῶς ποιεῖν πειρασ-
 μεθα. ὅσα δὲ εἰ μὴ σαφῶς ἀπὸ τῆς ἐξέτασις
 τῆς καὶ τὸν τόπον παρισταί ἡμῖν, ὅτι σοφῆς τι-
 νῆ, καὶ πῶς δὲ τῆς κεκοσμημένῃ ἡμῶν
 τῆς ἀβραὰμ τέκνον. ἡ γὰρ δὲ λέγει ὅσας σο-
 φίας χεῖρονται εἰς τὸ νοῆσαι τὰ ἔργα Ἐὰν ἀβρα-
 ἀμ; ἔς ὅσας διωμῆσαι εἰς τὸ πῶσαι αὐτὰ;
 ποίας δὲ σοφίας, ἢ ποίας διωμῆσαι δόμμεθα,
 ἢ χεῖρ, ὡς ἐπὶ διωμῆσαι, ἔς θεῶν σοφία; τὸ μὲν
 οἶν γεγραμμένον ἐστίν. εἰ τέκνα τῆς ἀβραὰμ
 εἴσε, τὰ ἔργα Ἐὰν ἀβραὰμ ποιεῖτε, ἀπολύτως δὲ
 αὐτῷ ἔσο ἔσο ἔσο, εἰ τέκνα Ἐἰσακ εἴσε, τὰ
 ἔργα τῆς ἰσακ ποιεῖτε. τὰ ἴσομια καὶ καὶ ἔσο
 ἰακῶβ, ἔς ἐνὸς ἐκάστῃ ἁγίαν πατέρων. καὶ ἐπὶ τῆ
 ὀνδρῶν δὲ ἐκάστῃ ἁμαρτηρῶν ἡμῶν
 μὲν τέκνον ἐστὶ τῆς διαβόλης. ἐπὶ πῶς ὁ πῶσαι
 τῶν ἁμαρτηρῶν, ἐπὶ τῆς διαβόλης γενηταί.
 ἢ δὴ καὶ ἰδιωτέρον, ἢ τοῖς τῆς καὶ, ἢ τῆς καμ, ἢ
 ἢ δὴ καὶ ἰδιωτέρον, ἢ τοῖς τῆς καὶ, ἢ τῆς καμ, ἢ

Ἐἰσαναδὸν, ἢ τῆς φασαῶν, ἢ τῆς ναβεχοδονόσωρ, ἢ τῆς ἀσεβῶν. τῶν τῆς ἀπολύ-
 τως εἴσε ὅτι ἐκάστῃ ἀπαλλατῆρος ἔσο τῆς ἀπελύσεται πῶς τῆς ἰδίας πατέ-
 ρας

1. Joh. 3. 8.

ρας. νομισέον γδ ε μόνω τῷ ἀβραάμ, ἀλλὰ
 (ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπων λέγει τὸ πρῶτον ἡ εὐαγγέλιον
 σὺ καὶ ἀπελεύθη πρὸς τοὺς πατέρας σε, ἐπέ-
 ῖπασαν ἀνθρώποις, ἀλλὰ μόνους τοὺς ἀγαθούς.
 καὶ εἰρήνη. τοῖς ὅτε τελειωμένοι, καὶ πνευμα-
 τικῶς μακρομερεῖς ἡγουμένοι καὶ τό. τετα-
 ραῖς ἐν γῆσι καλῶ, ἐπειδὴ πολλά ἐστὶ φρονήσις
 ἀνθρώπων, καὶ ἐφανῶ. καὶ χήσεως γῆρας, ἔ-
 δόξα τοῖς ἀληθινοῖς, ἔθεις πρεσβυτέροις αἰ-
 κομισάσιν αὐτοὺς νοταί πολυῖ, ἰδὲν ἡ ζῆτεῖτε
 *δοκτεῖται ἀνθρώπων, ὅς τινὲ ἀλήθειαν ἡμῶν
 κελάλει, καὶ ἡκεσε πρὸς τὸ θεῶν, οἱ ζῆτεῖτες
 δοκτεῖται, ἐπεὶ θεὸς ἐστὶν δοκτεῖται, καὶ ἀπο-
 κτεῖται, ἀνθρώπων δοκτεῖται καὶ ζῆτεῖται
 δοκτεῖται μὴ πῶ ἀποκτεῖται, ἐχθρὸν νομί-
 ζοντες εἶναι, ὡς ἀπὸ βελδύσιν, ὡς ἀνθρώπων ἀπὸ
 βελδύσιν. εἰδὲς γδ πρὸς τὸ θεῶν εἶναι θεὸν
 τῶν, ὡς ἀπὸ βελδύσιν, ἀπὸ βελδύσιν ἀνὰ τῶν· ἐστὶ
 ἡ αἰθερῆσαι τὰς τῶν λόγων τῶν ἀπὸ βελδύ-
 σιν, ὅτι δοκτεῖται ζῆτεῖται, καὶ ἐξαναίσει
 αὐτὸν ἀνθρώπων, αὐτοὺς τετρεῖς ἀνθρώπων, καὶ
 ζῆτεῖται ἐπὶ τῶν ἀποκτεῖται, ἡ καὶ τῶν ἀνθρώ-
 πων τῶν αὐτῶν, καὶ βελδύσιν ἀπὸ τῶν. ἵνα ἡ
 καὶ δοκτεῖται τὸ σῶμα * ἡ λόγος σαφῶς, ὅτι
 καὶ τὰ εἶδεν δύνανται ποιῆσαι πρὸς τὸ θεῶν.
 διόπερ εὐφραίνεται ἡμῶν ἀποκτεῖται τὸ σῶ-
 μα, καὶ τὰ εἶδεν πρὸς τὸ θεῶν ποιῆ-
 σαι, εἰδὲς φοβητέον ἀπὸ τῶν ἀποκτεῖται τὸ σῶ-
 μα, τινὲν ἡ ψυχῶν τῶν λόγων μὴ δυνάμεθων ἀπο-
 κτεῖται, ἀλλ' εἰς τὸ θεῶν ἐστὶν λόγος, ὡς καὶ τὸ
 σῶμα αὐτῶν, καὶ τινὲν ψυχῶν, τῶν ἀξία εἶναι ἀπὸ
 λείας, ἀπὸ τῶν δυνάμεθων, φοβητέον τὸν
 δυνάμεθων * θεὸν λόγον, καὶ ψυχῶν καὶ σῶμα
 ἀποκτεῖται, καὶ ἐξαναίσει, εἴτε ἐν γεννῆ, εἴτε
 ὅπως βελδύσιν· ὁ κύριος γδ ἡσυχῶς ἀναλῶ τῶν
 πνευματικῶν τῶν σῶματῶν αὐτῶν, καὶ καταργεῖ τῆ
 ἀπὸ τῶν τῶν παρρησίας εἰς τὸν ἀντικείμεθων
 λόγον, καὶ ἐπαίρειθων ἀπὸ πάντα λεγόμεθων
 θεὸν ἡσυχῶς· καὶ ζῆτεῖται ἐστὶν πρὸς εἰς
 ὁ λόγος δοκτεῖται ἀνθρώπων ὅς τινὲ ἀλήθειαν
 κελάλει, ἡν ἡκεσε πρὸς τὸ θεῶν, καὶ εἰληφε.
 καὶ ἀπὸ τῶν μὴ τῶν τῶν τῶν ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῶν
 βελδύσιν, σαφῶς εἰδὲς ὅτι τὸ σῶμα ὅτι τὸ ζῆ-
 τεῖται ἐπὶ τῶν ἀναίρειθων αὐ-
 τῶν τῶν ἀπὸ τῶν, ἀλλὰ ἀνθρώπων, ὅς ἐ ἀντι-
 θεῶν θεὸν εὐφραίνεται ἀποκτεῖται λέγειν, διόπερ
 ὁ ἐν λόγῳ πρὸς τὸν θεὸν λόγος, ὅς τις καὶ θεὸς
 λόγος καὶ, ἐστὶν ἀπέθανε. ζῆτεῖται ἡ ἐπὶ γέ-
 γραπμῶν ὅτι ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, ποτεροῦν

A patres: omnibus enim hominibus de-
 cedentibus e vita, non solum Abrahamo
 dici censendum est: Tu autem ad patres
 tuos ibis, etiam si non omnibus homi-
 nibus addatur illud, cum pace. At vero
 perfectis, hisque qui spiritualiter lon-
 gævifuerint, illud etiam additur: In se-
 nectute bona: quandoquidem Canities Sap. 4. 9.
 hominibus est prudentia, & Corona gloria-
 tionis est senectus, & gloria veris ac divi-
 nis senibus canities illæ sunt, quæ men-
 te cernuntur, ipsos ornantes. Nunc
 autem quaritis me interficere, hominem
 qui veritatem loquutus sum vobis, quam
 audivi à Deo. Jesum qui quarunt inter-
 ficere, quoniam Deus non interficitur,
 etiam si interficiant, hominem inter-
 ficent. Quod si quarunt interficere,
 & nondum interficiant, infidias illi vel-
 uti homini struunt, non Deum esse exi-
 stimantes, cui struuntur infidias. Nam
 nullus existimans Deum esse, cui stru-
 untur infidias, infidias illi strueret.
 Cernere vero licet quosdam aliquo
 modo semper Sermoni Dei struentes
 infidias, quoniam interficere quarunt
 eum, & delere: tanquam hominem
 ipsum (hoc est humanum, & mortalem)
 esse existimantes: qui vel humaniorem
 ipsius partem, & quod videtur, inva-
 dunt: sed ut corpus etiam Sermonis
 interficiant, perpicuum est eos am-
 plius aliquid facere non posse. Quam-
 obrem non est nobis timendum ab his
 qui occidunt corpus, nihil reliqui post-
 ea quod faciant habentes: neque timen-
 dum est ab his qui occidunt corpus,
 animam vero Sermonis interficere non
 valent: sed timendus est Dei Sermo, qui
 potest & corpus, & animam perdere, &
 delere, sive in gehenna, sive quo ei lu-
 bitum fuerit: cum ejusmodi sit quis-
 piam Sermo, ut corpus, & animam ha-
 beat, quæ perdantur, quia sunt perditio-
 ne digna, quem sermonem sibi adver-
 sarium Dominus Jesus conficiet spiritu
 oris sui, & abolebit claritate adventus
 sui efferentem se adversum omnem qui
 dicitur Deus, aut numen. Et sanchi,
 ad quos est sermo, quarunt interficere
 hominem qui veritatem loquutus est,
 quam audivit, & accepit à Patre. Etiam
 si simpliciter locum hunc interprete-
 mur, aperte Servator docuit, quod is
 quem quærebant Iudei, ut morti trade-
 rent, Deus non erat, sed homo qui etiã
 interfectus est. Nam Deum dicere mo-
 ri nefas est: & hanc ob causam Verbum
 illud, quod erat in principio apud De-
 um, quod etiam Deus Verbum erat, nõ
 mortuum fuit. Sed quæres, quoniam
 scriptum sit: Verbum caro factum est,

Pars 11.

Pp utrum

utrum tandem Verbum caro factum, eo quod factum sit caro, factum etiam sit homo, aut non sit factum homo: nam si factum est homo, potest ipsum quari ut interficiatur: quod si non fuerit factum homo, Verbum etiam caro factum non interfectum, restitutum est; suntque singula ipsius restituta ad hoc, quod erat, antequam fieret caro. *Hoc Abraham non fecit.* Quod nullo modo Abraham facile factu erat, si non fecit Abraham, idcoque postea contigit, destrucere atque abrogare videtur hunc contextum: *Hoc Abraham non fecit:* quibusdam ad hoc dicitur, frustra dicitur: *Hoc Abraham non fecit,* si id nullo modo fieri poterat a tate Abraham: non enim natus erat Abraham tempore Jesus. Sed dicerem ego, quoniam veluti in laudem dicitur Abraham opinor hæc verba: *Hoc Abraham non fecit;* juxta doctrinam Servatoris docentis ac dicentis: *Abraham pater vester exultavit, ut videret dicem meum, & vidit, & gavisus est,* fuisse Abraham tempore hominem qui veritatem, quam à Deo audisset, loqueretur: quem tamen Abraham ipse interficiendum non curavit. Et observa quod homo, qui tropice intelligitur in Jesu, nunquam non advenerit in hanc vitam & post tempora historiae sui ipsius, & antea. Hanc ob causam fieri non posse existimo, ut qui semel illuminatus fuerit, quique donum caeleste gustaverit, participes factus Spiritus Sancti, gustaveritque bona Dei verba, ac virtutes futuri seculi, si excidet, denuo reponatur per penitentiam, ab integro crucifigens sibi metipsum Filium Dei, & infamans, vel ante crucifigens, vel denuo crucifigens Filium Dei, infamansque, sive antequam corporalis Servatoris nostri adventus historiis mandaretur, sive post. Non enim qui nunc post illuminationem, cæteraque Dei in se beneficia peccat, Filium Dei crucifigit propter peccata ad quæ recurrit, nihil perficiens illius actionis quæ communius dicitur corporalis ad crucifigendum Filium Dei, non idem etiam antea fieret, & qui peccat postquam audierit divina verba, antea crucifixerat Filium Dei. Quod si cui placet admittere, quod in Actis Pauli scriptum est, tanquam à Servatore dictum: *denuo debeo crucifigi,* existentem isto modo etiam ante accessum, quando eadem causa est dicenti: *Iam debeo crucifigi;* quamobrem enim nõ etiam antea crucifixus est, ut crucifigendus est denuo? Vide vero, an non tantum sanctorum,

Iob. 8. 40.

Iob. 8. 16.

Heb. 6. 4. & seq.

Αποτε ο γρόμυρος σάρξ λόγος τῷ γεγονένῳ σάρξ, γεγονός καὶ ἀνθρώπος, ἢ ἐγένονεν ἀνθρώπος. εἰ μὴ γὰρ γεγονός ἀνθρώπος, δύναται ἀντὸς ἐπιπέσει ἀναρεθίνα. εἰ δὲ μὴ γεγονός ἀνθρώπος, καὶ ὁ γρόμυρος σάρξ λόγος οὐκ ἀναρεθείς ἀπεκατέθη, καὶ ἀποκαθίστα ἑκάστῳ ὅτι τὰ ὅτι ἐν πρῶτον γέγονται σάρξ. τὰ ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησε. τὸ μηδὲ μὴ δυνάτον περαχθῆνα τῷ ἀβραὰμ, εἰ μὴ πεποιτικὴ ἀβραὰμ, ὡς ἐτύχεν, ἀναρεθεῖς δόξῃ τῷ ἀβραὰμ ἐκ ἐποίησεν. εἶποιεν γὰρ ἂν ὡς τῶν τινες, ὅτι μὰ τὴν λέγεται τὸ. τῶν ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν, εἰ πῶς οὐκ ἐποίησε τὸ μηδὲ μὴ γρόμυρον καὶ τὸν χρόνον αὐτῶν. εἰ γὰρ ἐγενόθη καὶ τὸν χρόνον αὐτῶν ὁ ἴσους. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ. εἰ ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν, οἰοῦντι ἐν ἐπιάνῳ ἰσχυραμένῳ ἐρεθῆς τῷ πρῶτῳ ἀβραὰμ, εἶποιμι ἂν ὅτι καὶ τὴν διδάξαι λόγον τὸ ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα εἰδῆ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἰδῆ, καὶ ἐχάσθη, ἐστὶ τὸ γεγονέναι μὴ καὶ ὅτι ἀβραὰμ ἀνθρώπον λαλῆτα ἡμῶν οὐκ ἐρεθῆς ἀληθῆσαν, εἰ μὴ ἐξ ἡμερῶν αὐτῶν ἀνησῆς ἰσὺ ἀβραὰμ. Ἐπισησοῦν ὅτι ἐστὶν ὅτι καὶ τὸν ἴσους τροπικῶς νοεῖ μὴ ἀνθρώπου ἐκ ἐπεδήμῃ τῷ βίῳ, καὶ μὴ τῶν πρῶτῳ αὐτῶν ἰσραὴλ χροῖνες, καὶ πρῶτῳ καὶ τῶν οἰομα πάντα τὸν ἀπάξ Φαίδωνος, καὶ γὰρ ἀάβρον δωρεῶς ἐπαρεῖς, * μετέχοντα γυμνηθῆνα πρῶτῳ μάχος ἀγίης, Ἐ καλὸν γὰρ ἀάβρον δεῖ ἡμῶν, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ * ὡς ἀπὸ * ἰσραὴλ, πάλιν ἀνακαρισμὸν ποιεῖ * ἐαυτῶν εἰς ἰσραὴλ μετανοῖαν, ἢ ὅτι πρῶτῳ αὐτῶν ἡ ἀνακαρισθῆνα τὸν ἴσους θεῶν, καὶ ὡς ἀειματῆρας, εἴτε πρῶτῳ ἰσραὴλ καὶ ἰσραὴλ καὶ σωματικῆς ἐσωπῆται ἡμῶν ἐπιδημίας, εἴτε καὶ ὑσέρων. εἰ γὰρ ὁ μὴ νῦν μὴ τὸν φωτισμὸν, καὶ ὡς λυτίνας εἰς αὐτὸν τῶν δεῖς διεργεσίας ἀμαρτῶν ἀνακαρεῖ τὸν ἴσους τῶν δεῖς διὰ τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων ἐπιπαλιωδρόμησεν, εἰδὲν τῶν κοινότερον λεγομένης σωματικῆς πρῶτῳ τῶν σαυρῶσαι τὸν ἴσους θεῶν ἐνεργεσίας ἐπιτελών. εἰ γὰρ ἔτι πρῶτῳ πρῶτῳ ἐργεσίας, Ἐ ὁ ἀμαρτῶν μὴ τῶν ἀπῶσαι δέων λόγων πρῶτῳ αὐτῶν τὸν ἴσους θεῶν. εἰ τῶν φίλων πρῶτῳ δέξασθαι τὸ ἐν ταῖς παύλας πρῶτῳ ἀναγεγραμμένον, ὡς ἰσὺ τῶν σαυρῶσαι εἰρημῶν. ἀνωθεν μέλλω σαυρῶσαι, εἰ τῶν ὡς μὴ τῶν ἐπιδημῶν πρῶτῳ ἀναγεῖται τῶν. ἀνωθεν μέλλω σαυρῶσαι γνῶμῶν, εἰ τῶν καὶ πρῶτῳ τῶν γὰρ ἐχ' ὡς ἀνωθεν μέλλω σαυρῶσαι, καὶ πρῶτῳ ἐσαυρῶσαι, ὅρα ὅτι εἰ μὴ μόνον τῶν μὴ.

ἐπιδημίας, ὅταν ταῦτα αἵτια γίνονται λέγεται αὐτῶν. ἢ δὲ μέλλω σαυρῶσαι, διὰ τὴν γὰρ ἐχ' ὡς ἀνωθεν μέλλω σαυρῶσαι, καὶ πρῶτῳ ἐσαυρῶσαι, ὅρα ὅτι εἰ μὴ μόνον τῶν μὴ.

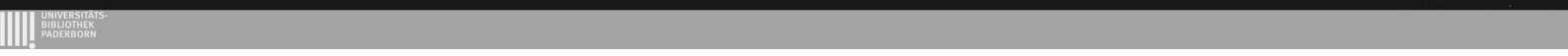
μετα τω παρεσίαν εν ανων φωνη. τω χειρω
 σωσωμεθα, αμα ε τω πετερον, να μη
 διαφερον λεωμυθους μετα την παρεσίαν ανων,
 μωσως, κη τω περονη, κη πατριάρχων. κη τω
 τω εκει ενω, κη εν μοι χειρος, λεγειω μη
 μόνον τω μετ την παρεσίαν, αλλα κη τω
 τω πετερον. εφισμι δε κη τω. θεος αβραμ,
 κη θεος ισαακ, κη θεος ιακωβ, θεος δε οκ εστι νε-
 κρων, αλλα ζωντων, ερημω τω ε σωτηρ
 μηποτε δια τε ζωντες ειν αβραμ, ισαακ,
 κη ιακωβ, επι κη αυτοι σω φεντες τω χει-
 * συναρξισω αυτω, ε παντως κη τω
 σωματικω ε ισε ταφω, η σωματικω
 ανασταν αυτω. ταυτα περ το. τετ αβραμ
 εκ επουσε. η δε τετ η το ζητεν αποκτεναι αν-
 θρωπον ος τω α ληθειαν λελαληκεν λεω ηκασε
 περ τε θεε, λεπειωμυθους αβραμ, τον ιη-
 σουν πνευματικη οικονομια εκ ειν οτε τοις αγι-
 οις εκλε. εαν η αναγαγης ταυτα, ως περ εσο-
 νεοικαμω εν αλλοις, ετερε περ το κοινότε-
 ρον επι μυκότερον αβραμ ομοιως παντα τα
 κα τα τον τοπον εξομαλίσαι περασοι ζητω
 τω εκασε ττων ακολουθίαν. υμεις ποιετε
 τα εργα τε πατερος υμω. οσον επι τω ρητω
 τετω εκ εισαφες τια θελε επιεν πατερα τ
 πεπισυκότεν αυτωιδάμων, κη μηδ επω ενω-
 κότεν τω αληθειαν. περ αυτες γω ταυτα
 πητα φησι, κη ε μη επεφερετο μετ ολίγα τω.
 υμεις εκ τε πατερος τε διαβολα εσε, κη τω επι-
 θυμιας ε πατερος υμω. θελετε ποιεν, καν σα-
 φως εκ ενωκειμω το βελημα ε ερημω. ε
 θυμιασον η ε τω πεπισυκότεν αυτωιδάμοις,
 μηδ επω μείνασιν αυτω εν τω λογω, να αλη-
 θως αυτω γωνται μαθηται, κη γωνται τω α-
 ληθειαν, επι τω ελθερωθηναι τω αυτω, ελε-
 δε το. υμεις ποιετε τα εργα ε πατερος υμω,
 κη ως εν τω εφε επιφερε) το. υμεις εκ τε πα-
 τερος τε διαβολα εσε. καν γω απλως ενω
 δου το τωετο λεγομυθον περ πεπισυκότεν
 μω αυτω, κη μαθητουθεντων πω, ε μω
 ηδη αληθως χρημαποδύτων μαθητω τε ιη-
 σε, ομωσ καλονοτεον ε το εν τη καθολικη
 επισολη τω ιωάννη ερημωρον περ υων θεε,
 κη υων διαβολα. ο ποιων γαρ, φησι, τω
 αμαρταν, εκ τε διαβολα εστιν, οπ απ δε-
 χις ο διαβολω αμαρτη. ες τε ε ενεφανε-
 ρωθη ο υος τε θεε, να λύση τα εργα τε δια-
 βολα. πας ο γε γνημω εκ τε θεε αμαρ-
 τηω ε ποιει, οπ απεμα αυτου εν αυτω με-

A qui post Christi adventum fuisse, sit vox
 illa: Cum Christo crucifixus sum, sed æque
 ad priores etiam pertineat, ne differre
 dicamus Sanctos, qui post Christi ad-
 ventum fuisse, à Mose, & Patriarchis.
 Vox illa quoque: Vivo ego, non amplius
 ego, sed vivit in me Christus, æque etiam
 dicatur non solum de Sanctis, qui post
 Christi adventum fuisse, verum etiam
 de his, qui antea. Observo etiam & hoc
 dictum Servatoris: Deus Abraham, &
 Deus Isaac, & Deus Jacob, Deus autem non
 est mortuorum, sed viventium, num for-
 te Abraham, & Isaac, & Jacob, propter
 hoc sint viventes, quoniam & ipsi cum
 Christo confepulti resurrexerunt; non
 tamen corporalis sepulture Jesu, vel
 corporalis resurrectionis ejus instar.
 Hæc hæcenus de eo quod est: Abraham
 hoc non fecit. Quid autem hoc est aliud,
 nisi querere interficere hominem, qui
 veritatem loquutus fuerit, quam à Deo
 audierit? Tradimus enim, & docemus
 nunquam defuisse Sanctis si iritualem
 Jesu adventum, atque dispensationem.
 Quod si hæc (perinde atque in aliis
 consideravimus) ad sensum anagogi-
 cum reduxeris, alius hæc omnia hujus
 loci similiter explanare tentabit, ad
 mysticum Abraham ea referens, omi-
 sa vulgari explanandi consuetudine
 querens horum singulorum consequen-
 tiam. Vos facitis opera patris vestri. Quod
 ad dictum hoc attinet, clarum non est,
 quem patrem Judæorum, qui sibi cre-
 diderant, quique nondum agnoverant
 veritatem, velit dicere: ad hoc enim
 hæc omnia loquitur, quod nisi post
 pauca intulisset: Vos ex patre Diabolo
 estis, & desideria patris vestri vultis face-
 re, ne nunc quidem agnosceremus (sal-
 tem aperte) consilium loquentis. Nec
 mirum profecto, si ad eos Judæos qui ei
 crediderant, nec tamen tantum tem-
 poris in sermone ejus permanferant, ut
 vere ipsius facti discipuli agnoscerent
 veritatem, ut ab ea liberarentur, dix-
 erit: Vos facitis opera patris vestri; & illud
 etiam, quod in sequentibus subjungit-
 tur: Vos ex patre Diabolo estis. Quamvis
 enim inhumanum hoc dictum videatur
 ad eos qui ei crediderant, quique aliquo
 modo ab eo edocti fuerant, non tamen
 eo usque ut vere discipuli Christi dice-
 rentur, at tamen necesse est considerem-
 us illud à Johanne in Catholica Epi-
 stola dictum de filiis Dei, deque filiis dia-
 boli: Qui committit peccatū ex diabolo est,
 quoniam ab initio diabolus peccat. Ad hoc
 apparuit Filius Dei, ut dissolveret opera dia-
 boli: omnis qui natus est ex Deo, peccatū non
 committit, quoniam semen ipsius in eo manet

Gal. 2. 19.
 Gal. 2. 20.
 Matth. 22.
 32.

Job. 8. 44.

1. Joh. 3. 8.
 9. 10.

Et non potest peccare, eo quod ex Deo natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii Diaboli: omnis qui non facit iustitiam, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum. Quibus verbis sic habentibus, considera, an non aperte dictum sit: Omnis qui committit peccatum, ex Diabolo est. Proinde in quantum peccatum committimus, nondum eximus ortum ex Diabolo, etiam si credere in Jesum existimemur; & consequens est hoc dici à Iesu Iudæis qui ei crediderant: Vos facitis opera patris vestri, relationem habente voce, patris, ad Diabolum, propter illud: Vos ex patre Diabolo estis. Quod si omnis qui committit peccatum, est ex Diabolo; omnis qui non est ex Diabolo, non committit peccatum. Quin etiam si ad hoc apparuit Filius Dei, ut solvat opera diaboli, quia huic non exhibuimus nos ipsos solvens opera diaboli, nondum deposuimus esse filii diaboli: quia ab operibus agnoscimur cuius filii sumus: ex quibus etiam perspicuum est, non propter opificium aliquem diaboli filium esse, neque quia sic creatus fuerit filius quispiam in hominibus dici Dei: immo manifestum est quod qui aliquando fuerit diaboli filius, effici possit filius Dei. Id quod etiam Mattheus hunc in modum manifestat Servatorem dixisse scribens: Audistis dictum esse: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum: At ego dico vobis: Diligite inimicos vestros, & orate pro persequentibus vos, ut sicut filii Patris vestri qui in caelis est. Orate enim, ut orantes pro persequentibus vos, & inimicos vestros amore prosequentes, filii efficiamini patris coelestis: si quis antea ex vobis non fuerit illius filius. Quoniam autem manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli, propter id quod superius dictum est de diaboli filius, nempe: Qui committit peccatum, ex Diabolo est, de filiis vero Dei: Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non committit, quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, eo quod ex Deo natus est, perspicuum est hominem omnem, qui compleverit rationem, vel filium Dei, vel filium diaboli esse. Aut enim committit peccatum, aut non committit: cum nihil sit inter, committere peccatum, & non committere peccatum: & si quidem peccatum committit, diaboli est: si vero peccatum non committit, ex Deo natus est. Coniuncta sunt autem enuncia-

Marc. 9.
43. & 49.

νη, και ε δυνάταμ αμαρτάνειν, οτι εν θεε γε γνηται εν τέτω φανερά εστι τα τέκνα θεε, & τα τέκνα διαβόλε. πās ο μη αν δικαιοσιν εν εν θεε, και ο μη αγαπων τον αδελφον αυτε: τω ρητην τονω τετων ετως εχονκων κατανόσον ει μη σαφώς ερεται οτι πās ο ποιων τω αμαρτάν εν τε διαβόλε εν. οσον ποιων αμαρτίας, εδωπω τω εν τε διαβόλε γρησω απεδυσάμεθα, και τις διεν εις τον ιησον νομίζόμεθα, & τετο ακολούθον εστι τω λέγεις τοις πετις δικόσω ιεδαμοις τω τε ιησε. υμεις ποιειτε τα εργα πατρος υμω, αναφερειν εν πατρος εν τον διαβολον, δια το. υμεις εν πατρος διαβόλε εσε: ει δε πās ο ποιων τω αμαρτάν εν διαβόλε εστι, πās ο μη αν εν τε διαβόλε ε ποιει τω αμαρτάν. αλλα και απερε εις τετ φανερωθη ο υος θεε, να λυση τα εργα τε διαβόλε, οσον εδωπω τα εν ημιν ελυσεν εργα διαβόλε, τω μη παρεκνεμα ημας ειαυτες τω λυοντι τα εργα διαβόλε, εδωπω απεδεμεθα τω εναι τέκνα διαβόλε, δυο τω καρτων ετηνωσκομοροι τιος εσμεν υοι. και εν τέτων μύρωγε δηλον εν οπι ε δια καλοσικδιω υος τις εστι διαβόλε, εδε δια το ετως δεδημικεγηται, υος τις ανθρωποις λεγεται θεε, και δηλον οπι δυνάταμ οπότε υος τε διαβόλε γρηδαμ υος θεε, οπερ σαφες και ο ματταμ ποιει αναγραφον τον σωτηρα ετως ερηκνεμα. ηκασατε οτι ερεθη, αγαπησαι τον πλησιον σε, και μισησαι τον εχθρον σε: εγω ε λεγω υμιν, αγαπησατε τες εχθρες υμω, και αεσοδωχετε ωπερ τω διακοντων υμας, οπως γρηδε υοι πατρος υμω τε εν τοις ερανοις. αεσοδωχετε γω, οτι εν τε, αγαπατε τες εχθρες, και αεσοδωχετε ωπερ τω διοκοντων, ο μη αεστρερον τε εν ερανοις πατρος, υτερον αυτε γινεται υος. οπι δια το. εν τετω φανερα εστι τα εργα τε θεε, και τα εργα διαβόλε, * αερεμωριων αει μη τω τε διαβόλε τέκνων οπι ποιων τω αμαρτάν εν διαβόλε εστι. αει ε τω τε θεε, οπι πās ο γε γνημω εν τε θεε αμαρτάν ε ποιει, οπι απερεμα αυτε εν αυτα μενη, και ε δυνάταμ αμαρτάνειν, οπι εκ τε θεε γε γνηται, σαφες οτι πās ανθρωπο συμπεπληρωκως τον λογον, ητοι τέκνον τε θεε εστι, η τέκνον ποιεν αμαρτάν, και τε αμαρτάν μη ποιεν. και ει μη ποιει αμαρτάν, εκ τε διαβόλε εστι. ει ε αμαρτάν ε ποιει, εκ τε θεε γε γνηται. εχε ε οτι εν τε τις αει τέκνων ενων

κινῶν διαβόλου διαφοράς τῶν ἐν τῇ αὐτῇ Ἰπ-
 σολῇ λεγόμενα περὶ τῶν ὄντων ἐν τῷ ἡδ' ἔδεξ,
 καὶ τῶν μὴ ἑωρακῶτων αὐτῶν. πᾶς γὰρ, φησὶν, ὁ
 ἐν αὐτῷ ἰδῶν, ἔχ' ἀμαρτανῆς, πᾶς ὁ ἀμαρτανῆ-
 ναν ἔχ' ἑώρακεν αὐτόν. οὐκ ἐν εἰ πᾶς ὁ ἐν * αὐ-
 τῶν ἔχ' ἀμαρτανῆς, ὁ ἀμαρτανῶν, ἔ μὴ ἐν τῷ
 ἡδ'. καὶ πᾶς ὁ ἀμαρτανῶν ἔχ' ἑώρακεν αὐ-
 τόν, ὁ ἑωρακῶς αὐτόν ἔχ' ἀμαρτανῆς. ἀμαρτῆ
 σημαίνει τὴν νόσον ὁ ἰωάννης εἶπε τὸ. πᾶς ὁ ἀμαρ-
 τανῶν ἔχ' ἑώρακεν αὐτόν, διὰ τὸ. ἑώρακεν αὐ-
 τόν, ὡς αἰεὶ διωαμῶν ἔναμ τ' ὄρωντων τὸν ἰόν
 ἔδεξ, καὶ ἐν ἔώρακεν αὐτόν μεταλαμβα-
 νάντων διωαμῶς. περὶ τὸ μηδαμῶς ἀμαρτανῆ-
 ναν. ἐπ' ὅτις ὅτι, ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα ἔπα-
 τρῶς ὑμῶν, ὅτε μὴ λέγοιτ' αὐτῶς τῶς ὑμῶν ἔ
 διαβόλου, ὅτε περὶ τῶς ὑμῶν τῶς δεξ. ὁ μὴ γὰρ
 ἀμαρτανῶντες ποιεῖσι τὰ ἔργα τῶ πατρῶς αὐ-
 τῶν διαβόλου. ὁ δεκατῶντες ποιεῖσι τὰ ἔργα
 ἔπατρῶς αὐτῶν δεξ. εἰκὸς ὅτι ἐν τῶτων πᾶ κιν-
 ῶντες μὴ ἀγαθὰ διώαται ὁ αὐτός, τῶ ποιεῖν
 ἀγαθὰ καὶ πονηρὰ ἔργα ἀνὰ μέρους, διὰ μὴ
 τὰ ἀγαθὰ τέκνον ἔναμ δεξ, διὰ τὸ τὰ ἐναντία
 τέκνον τῶ διαβόλου. ἀλλὰ τῶτο περὶ τῶ ἀλο-
 γώατον ἔναμ, ἔ διλήταμ διὰ τὸ ῥῆτ', διαφά-
 νεται γὰρ ὁ ἰωάννης ὅτι πᾶς ὁ γεννημένῳ ἐν ἔ
 δεξ ἀμαρτανῆς ποιεῖ, ὅτι περὶ αὐτῶν ἐν αὐτῶ
 μέρους, καὶ διώαται ἀμαρτανῆν, ὅτι ἐν τῶ δεξ
 γεννημένῳ. πᾶς τοίνυν ὁ γεννημένῳ ἐκ ἔ δεξ,
 ἀμαρτανῆς ποιεῖ. ἔ μὴ γέγραπται ὅτι πᾶς ὁ
 γεννημένῳ ἐκ τῶ διαβόλου δικαιοσύνην ἔ
 ποιεῖ, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτανῆν ἐκ τῶ διαβό-
 λου ἐστ'. πάλιν ἐχ' ὡς περὶ εἴρηται, ὁ ποιῶν τὴν ἀ-
 μαρτανῆν ἐκ τῶ διαβόλου ἐστ', ἔτως ἀναγέγρα-
 πται, ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐκ τῶ δεξ ἐστ'. καὶ
 περὶ τῶν διαφορῶν τῶν περὶ τῶν ἑωρακῶτων, πᾶ
 τῶτων μὴ πᾶσις ἀνελεῖται τῶ ἰωάννη εἴρηται,
 ὡς τ' αὐτῶν πᾶσις, διαλεπτικῶς ἐξήνεγκεν αὐτάς,
 καὶ ἐποίησεν πᾶσις, διαλεπτικῶς ἐξήνεγκεν αὐτάς,
 καὶ τῶ ὁμοία περὶ τῶ γεννημένῳ περὶ τῶ ἐκ τῶ
 διαβόλου, καὶ τῶ ἐκ τῶ δεξ, ὁμοίως δ' αὐτῶ ἐξή-
 νεγκεν. εἰ ἐπεποίησεν, ὡς περὶ τ'. ὁ ποιῶν τὴν ἀ-
 μαρτανῆν ἐκ τῶ διαβόλου ἐστ', ἔτως, ὁ ποιῶν
 τὴν δικαιοσύνην ἐκ τῶ θεῶ ἐστ'. ἢ ὅτι ὡς περὶ
 ἀνεγέγραψεν, ὅτι πᾶς ὁ γεννημένῳ ἐκ τῶ
 θεῶ ἀμαρτανῆς ποιεῖ, ἐπεποίησεν τ'. πᾶς ὁ
 γεννημένῳ ἐκ τῶ διαβόλου δικαιοσύνην ἔ
 ποιεῖ. μήποτε ὅ καὶ τῶ, ἐστ', εἴρημένῳ Ἰππ
 τῶ ἐκ τῶ διαβόλου, μὴ γεννημένῳ Ἰππ
 τῶ ἐκ τῶ δεξ, ἢ τῶ, γεννημένῳ, ἀνα-

Ationihorum de filiis Dei, & filiis Dia-
 boli, quæ in Epistola ipsa dicuntur de
 his qui sunt in Filio Dei, deque his qui
 non viderunt eum: *Omnis enim* (inquit) *1. Job. 3. 6.*
qui in eo manet, non peccat; & omnis qui
peccat, non vidit eum. Igitur si omnis qui
 in illo manet, non peccat; qui peccat,
 non manet in Filio: & si omnis qui pec-
 cat, non vidit Filium: qui vidit Filium,
 non peccat. Pariter hoc etiam nota-
 bis, quid sibi velit Iohannes dicens: *O-*
mnis qui peccat, non vidit Filium: quasi
 his verbis: *Vidit ipsum,* innuens semper
 aliquos esse posse qui videant filium
 Dei, quique ex ipsius visione partici-
 pent potentiam nunquam peccandi.
 Præterea dices hæc verba: *Vos facitis*
opera patris vestri, aliquando quidem
 dici ad filios Diaboli, aliquando vero
 ad filios Dei: qui peccata namque com-
 mittunt, opera patris sui Diaboli com-
 mittunt: at vero qui præclare se gerunt,
 opera faciunt Patris sui Dei. Sed pro-
 babile est futurum ut aliquis ex his mo-
 veatur, cogitans an faciendo bona, &
 mala scorum, idem propter bona filius
 Dei, & propter mala filius Diaboli esse
 possit. Sed hoc præterquam quod ab-
 surdissimum est, non innuitur ex dictis.
 Enuntiat namque Iohannes quod un-
 nusquisque qui ex Deo natus est, pec-
 catum non faciat, quod semen illius in
 seipso habeat, nec posse hunc peccare,
 eo quod ex Deo natus sit: *Omnis igitur*
qui ex Deo natus est, peccatum non com-
mittit: nec tamen scriptum est quod om-
 nis natus ex Diabolo, iustitiam non
 committit: sed qui committit pecca-
 tum, ex Diabolo est. Rursus non quem-
 admòdum dictum est de eo qui com-
 mittit peccatum, ex Diabolo est: ita
 scriptum est: Qui committit iustitiam,
 ex Deo est. Et adhibe animum ad diffe-
 rentias propositionum, quoniam pacto
 cum omni diligentia à Iohanne dictæ
 fuerint: adeo ut miretur aliquis, quo-
 modo irreprehensibiliter, & ut quidam
 dicerent, dialectice, illis usus fuerit:
 cumque similia afferret de his qui sunt
 ex Diabolo, deque his qui sunt ex Deo,
 similiter extulisset si fecisset, quemad-
 modum, qui peccatum committit, ex
 Diabolo est, ita qui iustitiam committit,
 ex Deo est: vel si quemadmodum scri-
 pserat: *Omnis qui natus est ex Deo,*
peccatum non committit, fecisset: Omnis
qui natus est ex Diabolo, iustitiam non
committit. Annon etiam sapientissime
 admòdum posuit verbum, *est,* & voca-
 bulum, *genitus;* verbum, *est,* dictum de
 eo qui ex Diabolo est, non ponens de his
 qui

qui ex Deo sunt; & vocabulum, *genitus*, scriptum de his qui sunt ex Deo, non ponens de his qui sunt ex diabolo: ex-tulit enim cum qui ex Deo est, vocabu-lum, *genitus*, ponens de eo; quod si eti-am de diabolo posuisset, pejus quiddam ostensus erat, quam si dixisset, est ex diabolo; atque etiam si posuisset ver-bum, *est*, de eo qui est ex Deo, quemad-modum posuit de eo qui ex diabolo est, minus ostensus fuerat de eo, qui ex Deo natus est: cum longe melius sit ge-nitum fuisse ex Deo, quam ex Deo esse. Sed dicit aliquis, quasdam creaturas esse ex Deo, quæ omnino genitæ non sint ex Deo, hasque omnino inferiores esse omnibus quæ à Deo dicuntur ge-nita esse. Ac certe cum perveneris ad differentiam illam quæ est inter, esse ex diabolo, & inter, genitum esse ex Deo, quæres, num forte aliquis sit, qui etiam ex diabolo sit natus: cum omnino qui sit ex diabolo, non continuo etiam na-tus sit ex diabolo: cum si sit aliquis ex Deo, non omnino sit etiam natus ex Deo. Proinde formatur, delineatur-que qui natus est ex Deo, si peccatum non committat, eo quod semen Dei in ipso maneat, & à potentia Dei in se exi-stente ingenta vim habeat in posterum non peccandi. Dicitur etiam in ex-tremo hujus Epistolæ: *Omnis qui natus est ex Deo, non peccat, sed qui genitus est ex Deo, servat seipsum, & malus ille non tangit eum.* [Quod si is qui ex Deo na-tus est, seipsum tuetur & servat, nec im-probus, id est diabolus, ipsum attingit,] qui seipsum non servat ne malo illo tan-gatur, non genitus est ex Deo; & omnis quem tangit malus ille, non genitus est ex Deo; tangit autem malus ille eos qui seipsum non servant. Quoniam vero nullo facto intervallo ad eos, de rebus Abraham hoc infertur: *Facite vos ope-ra patris vestri*, quærebamus num forte propter primum Abraham datum man-datum hoc scriptum sit. Primum namque divinum mandatum ad eum sic habet: *Egredere de terra tua, de co-gnatione tua, & de domo patris tui, & vade ad terram, quam ostendam tibi.* Exivit ergo Abraham de domo patris sui, quod non fecisse convincuntur hi qui reprehenduntur, eo quod non bene dixerint: *Pater noster Abraham est*; nam si filii Abraham faciunt opera Abraham, & primum opus est exire de terra sua, & de domo patris sui, & proficisci ad eam terram quam illi ostendit Deus, & hanc

γεννημῶν ἐπὶ τῷ ἐκ τῆς θεῆς, μὴ συγχρη-samur. ἐπὶ τῷ ἐκ τῆς διαβόλης, πῶς σοφί-τατα ἐξέδωκεν; ἐπὶ τῷ ἐκ τῆς θεῆς γεννη-μῶν τὰς ἐξ ἐπ' αὐτῆς, ὅπως εἰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς διαβόλης εἴρητο αὐτῷ, πὶ ὀφθαλμοῦ, ὡς τῆς ἐκ τῆς διαβόλης ἐστίν. ἀλλὰ καὶ εἰπὲς ὡς ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς θεῆς, ἐλάτῳ αὐτῷ τὸν ἐκ τῆς θεῆς παρῆρη, πολ-λὰ κρείττον. τυγχάνον. τῆς γεννημῶν ἐκ τῆς θεῆς, ὡς τῆς ἐναντικτῆς θεῆς. φησὶ δὲ πὶς ὅτι π-να τῷ κτισμάτων ἐστὶ μὲν ἐκ τῆς θεῆς, ἐ μὲν γε-νηνται ἐκ τῆς θεῆς, καὶ πάντως ταῦτα ἐλάτῳ-να ἐχθ' ἰσχυρῶς ἐκ τῆς γεννημῶν λεγο-μῶν ἐκ τῆς θεῆς. καὶ ἰσχυρῶς γε καὶ τῷ δια-φορῶν, τετέστιν ἐκ τῆς διαβόλης, ἢ γεννημῶν ἐκ τῆς θεῆς, ζητήσας μηδὲν ἐστὶ πὶς ὁ καὶ γεννημῶν ἐκ τῆς διαβόλης, ὅς πὶς πάντως καί ἐστιν ἐκ τῆς δια-βόλης, ἐ πάντως τῆς ὄν. ἐκ τῆς διαβόλης γεννη-μῶν. καὶ πάλιν ἐστὶ πὶς ἐκ τῆς θεῆς, ἐ πάντως καὶ γεννημῶν ἐκ τῆς θεῆς, ὅτι πὶς δὲ πῶτος τῆς ὄν. ἐκ τῆς θεῆς, γεννημῶν ἐκ τῆς θεῆς. χαιρε-πιέεται μὲν τοὶ ὁ γεννημῶν ἐκ τῆς θεῆς, πῶ ἀμαρτῶν ἐ ποιῶν, διὰ τ' ἀπείρα τῆς θεῆς δι-αυτῶ μὲν, καὶ διὰ τῆς ἐκείνης διωόμεως ἐν-παρχῆος αὐτῶ ἐ γίνομενος τῆς μηδὲν δι' αὐτῶ ἀμαρτῶν. καὶ ἐν τοῖς τελουταίοις ὁ λέγεται τῆς ἀπιστολῆς, ὅτι πῶς ὁ γεννημῶν ἐκ τῆς θεῆς ἐχ' ἀμαρτῶν, ἀλλὰ ὁ γεννημῶν ἐκ τῆς θεῆς τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ ποιηρὸς ἐχ' ἀπεί. αὐτῶ. εἰ δὲ ὁ γνηθεις ἐκ τῆς θεῆς τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ ποιη-ρὸς ἐχ' ἀπείται αὐτῶ. ὁ μὴ τηρεῖ ἑαυτὸν ἢ ὁ ποιηρὸς αὐτῶ μὴ ἀπείται, ἐ γεννηται ἐκ τῆς θεῆς, καὶ πῶς ἐ ἀπείται ὁ ποιηρὸς, ἐτ' ἐ γε-νηται ἐκ τῆς θεῆς. ἀπείται δὲ ὁ ποιηρὸς τ' μὴ τηρεῖ ἑαυτῶ. ἐπεί δὲ * τῆς ἀπεί τοῦ ἀβρα-αμ ἐ δένος γνηόμενος μεταξὺ διαλέμμα. ἐπὶ φέρεται τ'. ὑμεῖς ποιῶτε τὰ ἔργα τοῦ πα-τρὸς ὑμῶν, ἐζητοῦν μὴ ποτε διὰ τῶν πῶ ἀ-βραάμ πῶ τῶν δεδόμενῶν ἐν τῶν ἔσ' ἀναγε-γραμῶν. ὁ πῶτος ὁ χημισμὸς πῶτος αὐτῶ ἐ τῶς ἐχθ'. ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγεί-ας σου, καὶ ἐκ τῆς οἰκῆς πατρὸς σου, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἡν ἄν σοι δείξω. ἐξελθεν οὖν ἀβραάμ ἐκ τοῦ οἴκου τῆς πατρὸς αὐτῶ, ὅπως ἐ πεποιθήσαν-οὶ ἐλεγχόμενοι, ἐπὶ τῶ μὴ ἰσχυρῶς εἰρηκίαι. ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀβραάμ ἐστίν. εἰ γὰρ ταῦτα τῆς ἀβραάμ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ ἀβραάμ πῶτος ὁ τ' ἔργων ἐστὶ τ' ἐξελθεῖν ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγείας σου, καὶ ἐκ τῆς οἰκῆς πατρὸς σου, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς

1. Joh. 5. 18.

Hac à Fer- rario præ- termissa è Tertionio supplevi- mus.

Gen. 12. 1.

ἐκ τῆς θεῆς, καὶ ὁ ποιηρὸς ἐχ' ἀπεί. αὐτῶ.

γὰρ ἡ δὲ ἐκινῶν αὐτὰ ὁ θεός, καὶ διὰ τὸτο ἔτοι-
 ασεως ὁ λόγος ἐλέγχονται, ὡς οὐκ ὄντες
 τέκνα τῆ ἀβραάμ, διήλον ὅτι οὐκ ἔξελθῶ-
 ντες ἐκ τῆ οἴκῃ τῆ πατρὸς ἑαυτῶν ὄνθη-
 ζονται, ὡς ἐπὶ τῆ πορνῆ πατρὸς ὄντες, καὶ ἐπὶ
 ποιῶντες τὰ ἐμὴν τῆ πατρὸς ἔργα. τῶν
 ἡμῶν εἰς τὸ ῥητὸν ἐρημῶν, σαφῶς ὁμοίᾳ ἐ-
 λέγχεται νομίζοντας ἐπὶ τὸν πατέρα
 ὅτι εἰς πνεῦσ ἐκ κατασκευῆς υἱοῦ τῆ διαβολῆς.
 εἰποὶ οὖν αὐτὰ, ἡμεῖς ἐκ πορνείας ἔγεννη-
 μέθα, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. (ἡτῶ
 μήποτε ἐλέγχθητες ὡς τέκνα τῆ ἀβραάμ,
 πικρότερον δὲ πορευόμενοι οἱ λεγομένοι πεπε-
 κῶνα αὐτὰ ἰσθῆτοι ἀδελφεοκαλυμμένως ἀμνι-
 σῶμεν ἐκ πορνείας γεννητῶν τὸν σωτήρα, ὡς
 εἶκος τὸτο ἠπονοῦντες τὰ μὴ ἀδελφῶν τῶν
 διαβόλων καὶ τεθυμνηθῶν αὐτῶ ἦσαν ἐκ
 τῆς πατρὸς. καὶ γὰρ πάντ μοι φαίνεται ἀ-
 λογὸν ταῦτα αὐτῶς διαρρήψαι τὰ ῥήματα
 πρὸς ἐπὶ τῶ, ἔτε γὰρ πρὸς τὰ πρότερα, ἔτε ἀ-
 κολούτως τοῖς ἔξῃς εἰρηδῶς διώματα, ἢ ἀπλῶς ἐ-
 ρον νοθεῖν τὸ ἡμεῖς ἐκ πορνείας ἔγεννη-
 μέθα, τὸ ἐρημῶν ἡμῶν αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
 πατέρα ἴδιον * ἐλέγον τὸν θεὸν ὁ σωτῆρ, ἐδέ-
 να ἀνθρώπων πατέρες εἶναι ἑαυτῶ ὁμολογῶν
 διὰ τὸ ἡμεῖς ἐκ πορνείας ἔγεννημέθα, εἶκος
 αὐτῶς ἀπὸ φέρν πάλιν αἰσχυροῦντας τὸ ἕνα
 πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν, ὡσεὶ ἐλέγον, ἡμεῖς
 μᾶλλον ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν, ἢ πῶς τῶ,
 ὁ φάσκων μὲν ἐκ πατρὸς γεννητῶν, ἐκ πορνείας
 ἔγεννημένῳ, καὶ διὰ τὸ αὐχρῖν τὸ ἐκ πα-
 τὸς γεννητῶν λέγων ἕνα πατέρα ἔχον μόνον
 τὸν θεόν, τῶ ὁμολογῶν τὸν πατέρα θεόν, οὐκ
 ὄντων καὶ ἀνθρώπων πατέρα. ἀλλ' ἐρεῖ τις
 ὅτι αὐτὰ ἔτι νοθεύμενα εἰς διώματα εἶναι ῥήματα
 τὸ πεπεσκότων αὐτῶ ἰσθῆτων. καὶ αἰσχυρῶ τὸτο
 ἡλεκτίον ὅτι ἐρημῶν ἐπὶ τῆ δόχῃ τῆ πρὸς αὐ-
 τῶς λόγῶ τῶ. εἰαν ὑμεῖς μείνητε ἐκ τῶ λόγῶ τῶ
 ἐμῶ ἀληθῶς μαθηταὶ μὲ ἔσε, καὶ γνώσεθε
 τῶ ἀληθῶν, ὡς καὶ διωσόμενοι αὐτῶ μὲν
 ἐκ τῶ ἡσῶ λόγῶ, καὶ μὴ μὲν, οὐκ ἀδύνατον
 ἡμῶν ἐκ τῶ ἐλέγχων μὴ μεμνημένα αὐτῶ
 ἐκ τῶ λόγῶ, καὶ μὴ μείναντας πικρότερον καὶ
 αἰσχυροῦς εἰρηκῶν τὸ ἡμεῖς ἐκ πορνείας ἔ-
 γεννημέθα, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. δα-
 κείδ' ἐμοὶ ὅτι καὶ φιλονικώτερον ἀπεκείνουτο.
 ἡμῶν γὰρ πρὸτερον, ἀπὸ αἰσχυρῶ ἔσ-
 μεν, καὶ οἶον τὸτο τρανότερον ὁμολογῶντες
 διὰ τῶ, ὁ πατῆρ ἡμῶν ἀβραάμ ἐστίν, ἀκῶ-

A ob causam hi, ad quos est sermo, repre-
 henduntur tanquam qui non sint filii
 Abraham, liquet eos idcirco reprehendi,
 quia non exierint e domo patris sui,
 tanquam adhuc ad malum patrem Diabolum
 pertinentes, atque adhuc patris
 illius opera facientes. His a nobis hunc
 in contextum dictis, palam opinor eos
 convictos, qui hinc ostendi existimant
 filios Diaboli ex creatione esse.

TOMUS VIGESIMUS SE-
CUNDUS.

B Dixerunt ergo illi, nos ex stupro non sumus
 nati, sed unum patrem habemus Deum. Ioh. 8. 41.

Quarto, num fortè Iudæi illi qui di-
 cuntur Domino credidisse, redar-
 gati quod non sint filii Abraham, acer-
 bius respondeant illi, recte innuentes
 Servatorem ex stupro natum fuisse: hoc
 suspicantes, ut probabile est, quod ad-
 missus non fuerit celebris, atque divul-
 gatus illius ortus ex virgine. Admodum
 enim præter rationem, atque præter
 Crem de qua igitur, videntur mihi hæc
 verba ipsi effuisse; cum neque ad supe-
 riora, neque consequenter posteriori-
 bus dictum fuisse possit, ac ne simplici-
 ter quidem intelligi, illud: Nos ex stupro
 non sumus nati, quod ipsi dixerunt.
 Quin etiam quoniam patrem suum dice-
 bat Deum Servator, neminem homi-
 nem patrem sui ipsius confitens, proba-
 bile est ipsos illi dicto: Nos ex stupro non
 sumus nati, subungere rursus inimici
 facti illud: Unum patrem habemus Deum:
 tanquam si dicerent; nos potius quam
 Deum habemus unum patrem Deum, qui
 te ortum dicis ex virgine, cum natus sis
 ex fornicatione; qui etiam dicis te un-
 um solum patrem habere Deum, quia
 jactes te natum ex virgine; fatentibus
 alioqui nobis Deum patrem, non tamen
 negantibus hominem etiam nos habere
 patrem. Sed dicet aliquis hæc sic intel-
 lecta non posse esse verba eorum Iudæo-
 rum qui illi crediderant. Ad quod di-
 cendum est, quod cum principio di-
 ctum fuisset illis illud: Si vos manseritis
 in sermone meo, vere discipuli mei eritis, Ioh. 8. 31.
 & agnosceatis veritatem, perinde ac pos-
 sent manere in sermone Iesu, & non
 manere, non difficillimum factum esse
 quosdam redargutos non mansisse in
 sermone ipsius: cumque non mansis-
 sent, acerbius, & repugnanter illud di-
 xisse: Nos ex stupro non sumus nati, unum
 patrem habemus Deum. Videntur mihi con-
 tentiosius quoque respondisse: cum enim
 antea dixissent: Semen Abrahæ sumus, &
 quasi hoc manifestius per illud: Pater no-
 ster